

ГАЗЕТА ВЫХОДЗІЦЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ — ЦАНА 50 Н. ФЭН.

LE JOURNAL BIÉLORUSSIE
LA PATRIEDIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND“ВОРГАН БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНА-
ВЫЗВОЛЬНАЙ ДУМКІ

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „BAČKAUSCÝNA“ („VATERLAND“)

Herausgeber: Vladimir BORTNIK

Postadresse: Die Weissruthenische Zeitung „Bačkauscýna“ („Das Vaterland“),

(13 b) München 19, Schliessfach 69.

Друк. „LOGOS“, Buchdruckerei u. Verl. G.m.b.H., München 19, Bothmerstr. 14
Пана: Нямеччына: на год — 14; м.; 6 м-цау — 7,50 м.; 3 м-цы — 4,25 м.;
ЗША і Канада: на год — 8; д.; 6 м-цау — 4,50 д.; 3 м-цы — 2,50 д.; 1 ну-
мар — 0,20 м. Ангельшчына і Аўстралія: 39 шыл.; 21 шыл.; 12 шыл.; 1 шыл.;
Бэльгія: 210 фр.; 120 фр.; 75 фр.; 5 фр. Францыя: 800 фр.; 450 фр.; 250 фр.;
20 фр. Аргентына: 80 пез.; 45 пез.; 25 пез.; 2 пез. Перасылка л. пакета по-
тагашце падвойная. Падвойныя нумары камптоўца падвойгаць. Падзіноч-
ныя нумары газеты разам з «Калакамі» ўважаюцца за падвойныя.

Банковое коント: Zeitung „Bačkauscýna“,
Konto Nr. 857-125, Bay. Hypotheken- u. Wechselbank, München.

№ 50-51 (534-535)

Каталіцкія Каляды 1960 г.

THE BELORUSSIAN NEWSPAPER
„THE FATHERLAND“

ГОД ВЫДАННЯ 14

Із Святымі Калядамі!

Дарагія ў Хрысьце Беларусы!

У гэты савітъ час, калі Царква ў сваіх абрадах, малітвах і літургічных съпевах прыпамінае нам вялікую тайну ўчелавулення й нараджэння Сына Божага, мы перадаём вам шчырые хрысьцянскія прывітанні ѹ пажаданні і багаславім вас на далейшую стойкасць ѹ вытрываласць у змаганні за годнасць і чалавека й яго права.

Нам добра ведамыя сънняшнія абстравіны нашых братоў на Балькаўшчыне. Там быццам у імя поступу ѹ дабрабыту ўвесьмагутны дзяржаўны апарат накіроўваеща на дзеялі чаго іншага, як толькі каб забіць дадзене права чалавеку ад Бога на свабоду слова, на свабоду выбару працы ѹ на свабоду сумлення.

Паўтараеца бэтлеемская драма. Калі Хрыста — нявіннае Дзіцяціка, тулила ў сваіх абніццах Прачыстая Маці, то Герад, быццам у вабарону сваіх правой і свайго вададарства, хітра абдумоўваў сяродкі згубы для Збаўцы съвету. І ў сваім злачынне не паўстрымоўваўся ѹ забойстве няўніх бётлеемскіх дзетак, развеснікаў Хрыстовых.

Аднак ці-ж магчыма забіць прафу?

Ніколі! Чым больш ѿмнія сілы старажытнае яе зацьміць, тым ярчай яна разгараеца.

Бачучы аднак нелады ў съвеце й на раз адчуваючы фізичную і маральную стому, не адзін з нашых братоў там у Савецкай Беларусі і тут на чужыне ѹ вялікім расцягнуланні, гатоў заламацца і дарасцься ўсяго таго, чым жылі ѹ дыхалі нашыя глыбока веруючыя дзяды й прадзеды.

Дарагія Браты і Сёстры!

Хрыстос якім быў учора, такім сяньнямі ѹ навекі! У канчатковым розыгрышу ён будзе пераможнікам.

Трэба нам аднак зразумець тую глыбокую хрысьціянскую прафу, што дзеля сваіх уласных і ўнасьледжаных ад нашых родзічаў грахоў, пакуль мы на гэтым съвеце, мы толькі пільгрымы да мяты і дарэнца мы шукалі-б тут поўнага шчасця. Сэрца людзкое па сваім прыродзе накіравана да бескенчнага, да неабсяжнага, да вечнага і здаволіць яго можа выключна яго тварэн-Бог, які па сваіх сутнасці ѹ ёсьць неабмежаваны ѹ дасканаласцях, вечны ѹ сваіх шчасцілівасці, апошні прыстанак і мэта чалавека.

Празвінілі нам сяньня вушы лёзунгі разных хвальшчынных прафакоў ад зямным раю мільянзраў і ад дасягальным шчасціці пралетараў. Дык каб-жя тыя лёзунгі аставаліся толькі на паперы!

Нажаль, насыльныя праваджанні іх у жыцці каштую нашаму народу шматлікіх ахвяраў. У імя бязбожната гуманізму точніцу правы адзінкі ѹ цэльх народу. Дасягненін тэхнікі выкарыстоўваючы — часта вельмі-ж наўні — супраць рэлігіі й існаваньня Бога. Рэлігійным адносна маральных прынцыпаў, характарызіруючыя народы для вызначаўчай марксістайскага светапагляду, ўласцівы так-жя й для г.зв. капіталістычных клясаў, спрычыніле недавер і напружанасць у съвеце. Адкінуўшы Бога, каму-ж тады верыць і на чым апраціці?

І так на ўсім кругазоры съвету дарэмна мы шукалі-б іншага надзеінага пункту на шляху чалавека да свайго ца, і там на Бацькаўшчыне. Мы адзна- прызначаныя апрача бэтлеемскае зоркі. чаем два такія здарэнні: у лютым I-шы

розум і перамянне сэрцы тых, хто добрай волі.

Бэтлеемская зорка з усей яе сымболікай красы, добра й хрысьціянскай любові зьяўляеца адзінай надзеяй і нашага звязніцтванага беларускага жыцця як там на шматпакутнай Бацькаўшчыне, так і тут на чужыне.

Пераходзілі ад сымболікі да фактаў конкретных, няхай нам будзе дазволена ўспомніць у першым нашым пастырскім пасланні аб некаторых здарэннях, якія мелі месца ѹ мінаючым 1960 годзе, а якія бяз сумлеву не асталіся бяз упэўненія, а так-жя, трэба спадзявацца, і там на Бацькаўшчыне. Мы адзна-

зменшчаную наслідлем і несправядлівасцю, — гэтыя вялікі гонар і вялікі цяжар выпаў з волі Божай і Апостальскага Пасаду на маю долю.

У першую тады чаргу дзякую ўсемагу Богу за Яго мілосэрдзе над на- мі. Бог у сваім провіздзе дае рост травінцы, хістайн подыхам ветру, кіруе до- лія адзінкі ѹ цэльх народу.

Так-жя выказываю ўдзячнасць Айцу Св. Яну ХХIII, які ў кароткі час свайго служэльніні справядліва здабыў ты- ту Айца хрысьціянскага адзінства й дабрадзяя беларускага народу. Ён-жя ў час ласкава вызначанай мене аўдыенцыі (20-га жніўня) багаславіў мене як добрых (Заканчэнне на 2-ой бач.)

КРАСА І СЭНС КАЛЯД

Коляды — Хрыстовыя Народзіны — радасную вестку ды аднайсці сябе і ўса- бешні супакой.

З усіх хат звініць песні, славячыя — проста песнічыя — малую Божую Дзяціну, падзіўляючы аманаў і захопленых пастишкоў. І зліваючы іхнія съпевы з літургічнымі ѹ съвітыніх ды з вінціаў нам у вады чарабона-сымфа- нічную кантэмпляцію тае Святое пера- тварявае гісторыю Падзеі. У чародных акордах плынуць з бэтлеемскіх палёў слова, што маюць перажыць усе буры і негадзі, наагул — дачаснасць. Зь іло- мінаваных аўтароў, з разамонных ам- бонаў кропніць надзея, бадзёрасць, непераможная сіла новага жыцця. Кажныя затоплены ѹ малітве, спадзеві ѹ эн- зальці не паддаецца цяжара жыцця, але падштурхнаны тысячамі, чуе ѹ сабе сілу тых тысячай і пасоўвае ёю на- перад.

У тую Вялікую Ноч — бывае — уста- юць цені дайно ўжо паўміраўшых, ці па съвеце расцягнуланых, аб якіх думкі ледзь толькі тлеюць у памяці — мярэ- чаца бы зоркі, міргаючыя із-за хмар няпэўным блескам, ці водгаманам з за- сьветай.

*
Але я ня ўсім дазволена ѹ радасным супакой съвітаваца Народзіны Хрыстуста. Часамі амарочваеца яно балочымі ўспамінамі, якіх я не можа пагасіць ніякая съвіточная эгзальтацыя. Сяянем толькі думкай да тых краін бяздзялі горкага жаху, дзе ў замерзлых сібірскіх тай- гах і тундрах ці ўдушлівых лягероў і бараках іншасціны выгнанцы, пры- жухлай мо толькі лучынцы калядуючы, спамінаючы шчасльівіе мінулае з дзя- цінства. Ці я ня цыскаеца тады ѹ горла гнітучымі сударагамі балочая туга па мілай супакойнай вёсцы, радні ды вомі? Ім цяжка сунімаць ад пераўтомленія тужліву ўяву. Праз сыўэзія сіляща ўявіць небаракі вобразы свободнага вольнага жыцця, а шкляныя іх вочы выплядаюць на чакаючыя цуду. Чакаюць хоце пісулькі якое з дому, але адабрана ім нат і тая крышка пачехі, што сплывае з маленькай паперынкі, загрыз- моленая рукою найдаражнай. Для іх сустрыманы гон часу, як і для мільёнай іншых «перевоспитаваных», для іх за- мігіць у гэтым годзе зорка, апавіша- ючая супольную Куццю Святыя.

Для тых усіх, што тужаць із катара- га і вязніц сібірскіх, казахстанскіх або з хмарарадзёру бяздзушных заморскіх па- роднай свабодзе, шляхі віртана за- блытні, калі не дратамі балочымі, дык палітыкамі магучымі... І з штораз больша горыччу заціскаючы кулакі зін- варанае, вынарадаўлянае эміграцыі, рас- сцярканае па ўсім съвеце. На ўсіды вось- жа відна сяньня съвітавальная радасць, шмат бо людзей прыгноблена журботнымі думкамі аб няпэўнай буду- чыні і аб неперастаўна звіхнёнай сучаснасці.

Аднак, калі ѹ містычна-пажожнай съвітавальнай задуме ўпрытомнім сабе спрадвечную прафу:

Збавіць родзіца між намі — Чакана Праўда-Гожасць-Любоў — тады ажывае ѹ зіньявераным сэрцы вера ў форму вершы Якуба Коласа:
Пойдзе дымам ўсё ліхое,
Усё, што душыць нас і гне,
Верце — жыццё залатое
Будзе ѹ нашай старане!..
(Заканчэнне на 2-ой бач.)

Міжнародная Канфэрэнцыя аб „палітычнай вайне Саветаў“

(Ад савескага карэспандэнта «Бацькаўшчыны»)

Ад 1-га да 3-га съежання сёлета ў Парыжы адбывалася вілікай міжнародной Канфэрэнцыя, прысьвечаная пытанню каардынацыі сілаў і мэтадаў змаганьня ў «палітычнай вайне» з бальшавізмом. Ад 14 дзяржаваў вольнага свету паізваленых Масквой народоў прынялі ў гэтай Канфэрэнцыі ўдзел калі 250 асобаў.

Што да рэпрэзэнтатаў паасобных народоў, дык найбольш імпазантна былі прадстаўленыя Французы, у вагульным ліку каля 50 асобаў, сярод якіх прынялі актыўны ўдзел трох быўшых прэм'ер-міністры (Морыс Шуман, Антон Пін і Рэно Плевез), чатыры міністры, каля дзесяцёх дэпутатаў парламанту, вайскавікі (генэрал Бетуарт) ды выдатнейшыя дзеячы науки, грамадзкіх і палітычных арганізацый.

Амэрыканская дэлегацыя надічвала каля 30 асобаў, палавіна з якіх прыбылі з Амэрыкі, у тым ліку чатыры сенатары на чале з сенатаром Томасам Доддам.

Ангельцы складалі каля 15-пёхасабовую дэлегацыю, сярод якіх быў лёрд Бірдбүд, генэрал В. С. Бэддаль, два дэпутаты парламанту ды прадстаўнікі наўкі.

Немцы каля 10-ёх асоб пад старшынствам Д-ра Р. Егера, віце-прэзыдэнта Бундэстагу.

Бельгійцаў рэпрэзентавалі два выдатнейшыя дзяржаўныя дзеячы — быўшы прэм'ер Поль ван Зэйланд і Поль Гэнры Спааку, сучасны генэральны сакратар НАТО.

Італіянцаў было каля 10-ёх асобаў, на чале якіх стаялі міністар І. М. Ломбардо, міністар Р. Пачарды і дэпутат парламанту Г. Бэттэль.

Гішпанцаў прысутнічала каля 10-ёх чалавек на чале з быўшым амбасадаром С. дэ Мадарыягам.

Галінідцаў рэпрэзентавалі дэпутат парламанту Ф. Г. Гедгард і рэктор Эўрапейскага каледжу Г. Бругман; **Швейцарку** — дэлегацыю — галоўны рэдактар «Дагэнс Нігатэр» Н. Г. Тынгстэн; **Люксембургскую** — міністар нутраных справаў П'ер Грэгуар, **Канадскую** — дэпутат парламанту А. Брассард, **Аўстрыйскую** — быўшы міністар О. Гэльзэр.

Каля двух дзесяткі налічвалася прадстаўнікоў азіяцкіх народоў, ад імя якіх выступаў на Канфэрэнцыі віце-прэзыдэнт Ветнамскага сенату Чуанг-Конг Куук. Присутнічала каля 10-ёх дэлегатаў ад афрыканскіх народоў. Прэзыдэнт Конга Касавубу рэпрэзентаваў М. Ганды, прэзыдэнта Катангі Чомбэ — М. Дыр.

Апрача гэтага, у Канфэрэнцыі прыймала ўдзел каля паўсотні прадстаўнікоў эміграцыі (народаў СССР і краін сатрапіт), амаль вылучна пражываючых у Францыі.

Ад Беларусаў атрымалі запросіны для ўдзелу ў Канфэрэнцыі дзіве асобы: прэзыдэнт Рады БНР М. Абрамчык і аўтар гэтых радкоў у якасці карэспандэнта «Бацькаўшчыны». Парыскі Блэк, як арганізацію, заступаў ягоны старшыня прэзыдэнт М. Абрамчык і сп. Н. Цэнцадз — быўшы міністар незалежнай Грузії.

АРГАНІЗАТАРЫ КАНФЭРЭНЦЫИ

Ініцыятарамі ѹ арганізатарамі Канфэрэнцыі былі галоўным чынам французскія сацыялісты, душой арганізацыйнага Камітэту — вядомая пісьменніца й журнналістка Сюзана Лябэн. Арганіза-

УРАЧЫСТАЕ АДКРЫЦЦЕ КАНФЭРЭНЦЫИ

Першае паседжаньне было прысьвеченнае ўрачыстаму адкрыццю Канфэрэнцыі, якое адбылося ў новым палацы НАТО пад старшынствам Морыса Шумана ў складзе пяцёх сяброў ганаровых Прэзыдэнту й пяцёх сяброў Прэзыдэнту паседжаньня.

Перадусім быў зачытаны ліст прэм'ера Францыі Дэбрэ і ліст імператара кансілеру Адэнаўэра. Абодвы, выбачаючыся, не што не моглі асабіста прыбыць на Канфэрэнцыю (першы з прычыны паседжаньня ўраду, другі з прычыны хваробы), віталі ўдзельнікаў Канфэрэнцыі ў жадалі ўдачу. У прывітальнім лісце Дэбрэ, між іншага было сказана:

«Захад павінен больш энзрэгічна абараніць сябе ад таталітарнага імпэрыялізму... Я падырківаю з усёй сілай, што Захад павінен больш выкарыстоўваць свае магчымасці ў вабароне ідэяў свабоды».

Пасыль гэтага было дадзенае слова генэральному сакратару НАТО Полью Г. Спааку. Ягоны гадзінным дакладам і адказамі на запытаньні й закончылася першае іншутрацыйнае паседжанье Канфэрэнцыі.

ДАКЛАДЫ

З аснаўнымі дакладамі на азначаную ў самой назыве Канфэрэнцыі тему (зразумела, у розных яе аспектах) выступалі: 1. Сенатар Додд (два даклады), 2. Морыс Шуман — сучасны старшыня Камітэту замежных справаў французскага парламанту, 3. Эдмонд Мішле — сучасны міністар юстыцыі Францыі, 4. Габрыэль Марсэль — сябры Французскага Акадэміі Навук, 5. Хрыстафор Эммет — старшыня амэрыканскай арганізацыі «Прыяцеляў Паняволеных Народоў», 6. Г. Штадтмюлер — прафесар Мюнхенскага ўніверсітэту, 7. С. дэ Мадарыяга — былы гішпанскі амбасадар, 8. Л. Бутвін — дэпутат французскага парламанту, 9. Антон Кіршоў — дэпутат ангельскага парламанту, 10. сп. Сюзана Лябэн. З дэйшымі прамовамі, якія можна ўжываць за даклады, выступілі: 1. амэрыканскі сенатар Кэннэт Б. Кітынг, 2. дэпутат канадскага парламанту Аўгустын Брасард, 3. Іёджын Лайэнс — былы амэрыканскага Камітэту Вызвалення, 4. філіпінскі дэлегат у ЗН, 5. Г. Куук — віце-прэзыдэнт Ветнамскага сенату, 6. М. Ганды — рэпрэзентант конголянскага прэзыдэнта Касавубу.

Разъмер газэтнага артыкулу не дазваляе мне шырэй затрымаваць над зъвестам, што кожнага дакладу гэтак висока кваліфікаваных людзей і на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасаваць і падзяліць наступна:

1. **Тэхніка й мэтады бальшавікоў у іхнай «палітычнай вайне».** 1. разнаясцьць і гібкасць у форме бальшавікоў працягінні дакладчыкамі на гэтак жыццёвую важную тэму. Паастараюся таму звязаным з якімі дакладамі аснаштаваць як найдакладней аснаштаваць ў форме агульна закранутых тэзізаў і зробленых дакладчыкамі, выдаў. Тэзы, закранутыя дакладчыкамі, можна агульна скамасав

M

астацкае малярства ў Беларусі яшчэ не дачакалася свайго поўнага развіцця, і гэта галоўна ў сувязі з тым, што яно вымагае, апрача таленту, таксама грунтоўнай, доўгай і усебаковай падрыхтобкі. Зразумела, да поўнай свабодна выяўленага мастацства мы ня можам залічыць малярства падсавецкай Беларусі, звязанага альтымастацкім прынцыпамі г. зв. сацыялістычнага рэалізму, калі мастакі, навет і высока ўталентаваныя, змушаныя на загад партыі багамазіць

Віктар Жаўняровіч

Леніна, Хрушчова ці чырвонаармейца з чырвона плахтаю ў розных позах. На эміграцыі таксама не аказалася шмат мастакоў, бо іх ня шмат было і ў краі, а некалькі тых, што здабылі патребныя студыі за мяжой, пападаюць пад уплыў пануючых тут кірункаў і ня могуць быць разгляданы інакш, як мастакі, хоць і беларускага паходжання, але заходняга тыпу ў заходніх тэматыкі.

Таму асабліва міла адзначыць беларускага мастака, які заслужоўвае на асаблівую ўвагу. Ёсьць ім спадар Віктар Жаўняровіч, які жыве, працуе і творыць у стаціцы съветавага мастацства — Парыжы.

Віктар Жаўняровіч радзіўся ў Чыце ў Сібіры ў 1913 годзе, дзе працаваў ў той час ягоны бацькі: Мікалай Жаўняровіч, ураджэнец Другі над Дзвіной, быў служачым на царскіх чыгуначках, а маці Беларуска зь Дзісны, з над тэй-жа Дзвінай, гадавала сваіх маленьких дзецяў. Мікола Жаўняровіч быў узяты ў войска, адкуль больш і не вярнуўся, а маці вярнулася ў Беларусь, калі Віктару было ўжо дзесяць гадоў.

Правёўшы першае дзяцінства здалёк ад свайго аднечнага краю, але атрымаўши ад бацькоў беларускую душу, Віктар

Віктар Жаўняровіч мастак зь беларускай душой

хутка палюбіў Беларусь і ўспрыняў яйнае хараштво з сітай куды большай, чым гэта здараецца некаторым тым, якія тут радзіліся, падрасталі і навет спасыцерагалі ўсё тое чудоўнае, што іх акуратула. Хараштво беларускага Надзіздзвінія разкальхала ў таленавітага хлапчуга мастацкай струны, і ён ужо ня мог спыніцца, каб гэтых сваіх асаблівасцяў не разъўвіваць далей.

Пасля сканчэння сямігодкі Жаўняровіч паступіў у гімназію імяні Льва Сапегі ў Другі, із дырэктарам быў вялікі беларускі патрыётка ксёндз Андрэй Цікота, генерал айцоў Марыянаў. Пасля сканчэння гімназіі прыйшла пара на выбар кірунку далейшых студыяў. Выбіраць трэба было між музыкай і малярствам, бо да абодвух кірункаў Жаўняровіч меў талент і съхільнасць, і пасля дубога разважаніяў выбраў Кансэрваторию ў Вільні. Тут пад кіраўніцтвам прафэсара Бэрнарді, але яму не удалося дамагчыся стыпэндыі, і ён прайшоў пакінуць студыю.

Адначасна займаўся малярствам. Гэтае раздвоенне ня было пазытыўным зьяўшчам для Жаўняровіча. Займаючыся музыкай рэгулярна, ён мусіў занядбоваваць малярством. Але, як гэледзячы на гэта, і ў малярстве яму удалося здабыць не мальш пазыціі. Яшчэ перад вайною 1939 году ён выстаўляў свае малярскія політымы выступленнямі на розных акаадэміях і таварыскіх зборках ды маляваў беларускія краявіды, якімі дарыў прафэсараў з тут Беларусі. Сянін ў Пaryскай Музычнай Касэрваторыі пад кіраўніцтвам прафэсара Бэрнарді, але яму не удалося дамагчыся стыпэндыі, і ён прайшоў пакінуць студыю.

Але прышоў год 1939 і акупанцыя Задзінай Беларусі бальшавікамі. Родная

гаспадарка Жаўняровіча была разграбана, хата зімінаў і яму прышлося зарабляць на жыццё то ссыпаньнем, то малонкамі. Не направілася палажэнне.

Пасля вайны Жаўняровіч апынуўся ў Францыі. Калі толькі рэпатрыяцыйная дзінінасць савецкіх місіяў у Францыі спынілася ѹ агенты бальшавікоў выехали ды па вуліцах Парыжа можна было хадзіць съялямей, Жаўняровіч пачаў разглядца за магчымасцямі прадаўжання сваіх студыяў. Перадусім ён злажкы ў экзамен і пачаў вучыцца ў Пaryскай Музычнай Касэрваторыі пад кіраўніцтвам прафэсара Бэрнарді, але яму не удалося дамагчыся стыпэндыі, і ён прайшоў пакінуць студыю.

Не пакідаў Жаўняровіч і думкі аб малярстве. Ен быў звязаны з некаторымі польскімі і расейскімі мастакоў за парадай, але гэтыя, зіведамымі прычынаў, прадставілі яму справу гэта, што бедны наш беларускі мастак страціў ахвоту да далейшых імкненняў чагосяні дабицца. Прынагодна займаўся саўлемі выступленнямі на розных акаадэміях і таварыскіх зборках ды маляваў беларускія краявіды, якімі дарыў прафэсараў з тут Беларусі. Сянін ў Пaryскай Музычнай Касэрваторыі пад кіраўніцтвам прафэсара Бэрнарді, але яму не удалося дамагчыся стыпэндыі, і ён прайшоў пакінуць студыю.

Пасля сканчэння гімназіі апынуўся на некаторых польскіх і расейскіх студыяў. Але, як гэледзячы на гэта, і ў малярстве яму удалося здабыць не мальш пазыціі. Яшчэ перад вайною 1939 году ён выстаўляў свае малярскія політымы выступленнямі на розных акаадэміях і таварыскіх зборках ды маляваў беларускія краявіды, якімі дарыў прафэсараў з тут Беларусі. Сянін ў Пaryскай Музычнай Касэрваторыі пад кіраўніцтвам прафэсара Бэрнарді, але яму не удалося дамагчыся стыпэндыі, і ён прайшоў пакінуць студыю.

Пасля сканчэння гімназіі апынуўся на некаторых польскіх і расейскіх студыяў. Але, як гэледзячы на гэта, і ў малярстве яму удалося здабыць не мальш пазыціі. Яшчэ перад вайною 1939 году ён выстаўляў свае малярскія політымы выступленнямі на розных акаадэміях і таварыскіх зборках ды маляваў беларускія краявіды, якімі дарыў прафэсараў з тут Беларусі. Сянін ў Пaryскай Музычнай Касэрваторыі пад кіраўніцтвам прафэсара Бэрнарді, але яму не удалося дамагчыся стыпэндыі, і ён прайшоў пакінуць студыю.

Віктар Жаўняровіч: «Ручай»

,Амэрыка, прачніся!“

(Працяг з папярэдняга нумару)

Ад Рэдакцыі: У папярэднім нумары мы змінісці першу частку артыкулу амбасадара Філіпінаў у Задзінай Штатах Карлеса П. Ромулё. Хіба нашы ачытачы прыгадаюць, што мы спыніліся на тым, дзе аўтар падкрэслівае, што камуністыя ня могуць імкніць да нічога іншага, як да татальнай перамогі. У той-ж час, — як кажа аўтар, — дзяржавы вольнага свету прымушаныя тэкткай Максы кідацца з аднаго месца ў другое, спадзяючыся толькі на наўкае прыймальнае для іх замірэнне, якое не замінала-б ім займацца сваімі ўласнымі справамі. Карлес П. Ромулё працягвае:

У гіронія гэта гэта палажэння паліяга ў тым, што зразумець мэты камунізму зусім не чиця, бо яны зусім шыры выказываюцца крамлёўскімі вададарамі — пачынаючы ад Леніна і канчачы Хрушчовам. Прыкладам, усё, што здарылося ў Азіі, дакладна супадае з плянам, распрацаваным Кангрэсам Народаў Усходу, які адбываўся ў Баку ў верасьні 1920 года. Кангрэс гэты быў арганізаваны саветамі. І плян, распрацаваны на ім, які прадбачаў выкарыстоўванне антыкаляніяльных настроў і нацыянальных пачуццяў — быў там ня толькі сфермурлыўаны, але і апублікаваны. Але, застаноўчыся сълятнімі ў дачыненіі да гэтых няраз патартарных і нязменных мэтаў камунізму, Задзінай Штатах Амэрыкі Задзінай Штатаў Амэрыкі мей дакумэнтальны доказы савецкай віны, але ўстрымаўся ад публікацыі іх да ад'езду Мікаяна, каб не пісаць ягонае візыты «добрае волі». І што гэта дало?

Перад тым, як была дасягнутая дамоўленасць склікаць Парыжскую нараду на найвышэйшай узроўні, у Жэневе быў скліканы канфэрэнцыя замежных міністэрстваў вялікіх дзяржаваў. Прэзыдэнт Айзэнгаўэр ня разрас публічна заяўляў, што калі гэта канфэрэнцыя ня дасыць канфэрэнцыю на найвышэйшай узроўні, якое дамагаўся Хрушчоў, не адбудзеца. Жээнўская канфэрэнцыя міністраў замежных спраў не дала ніякіх вынікаў — але, як гэледзячы на гэта, Захад згадзіўся на канфэрэнцыю на найвышэйшай узроўні, і яго дамагчысьція засыпілі ўсю тэарэтичную апрафедкі.

На яшчэсце, праўдай ёсьць тое, што кіраўнікі вольнага свету ставяцца да міжнароднай банды гангстераў з іхнай канспірацыяй, як быццам-бы гэта было старамодным канфліктом паміж

так горача жадаў Крэмль — згадзіўшыся на прысунуць «назіральнікай» з савецкай зоны Нямеччыны побач з наўзіральнікамі Нямеччай Федэрэтыўнай Рэспублікі.

Хрушчоў, які штучна стварыў крызіс у Заходнім Бэрліне сваім ультыматумам, крічаў, што палажэнне гэтага гораду «ненармальная». Вашынтон не знайшоў чінога лепшага, як згадзіцца з гэтым, ўзўшы электронічным способам заваблены ў савецкую Армзнюю (бацькаўшчыну Мікаяна), і за гэта заплатіў 17 амэрыканскіх лётніцай. Урад Задзінай Штатаў Амэрыкі мей дакумэнтальны доказы савецкай віны, але ўстрымаўся ад публікацыі іх да ад'езду Мікаяна, каб не пісаць ягонае візыты «добрае волі». І што гэта дало?

Падады, які штучна стварыў крызіс у Заходнім Бэрліне сваім ультыматумам, крічаў, што палажэнне гэтага гораду «ненармальная». Вашынтон не знайшоў чінога лепшага, як згадзіцца з гэтым, ўзўшы электронічным способам заваблены ў савецкую Армзнюю (бацькаўшчыну Мікаяна), і за гэта заплатіў 17 амэрыканскіх лётніцай. Урад Задзінай Штатаў Амэрыкі мей дакумэнтальны доказы савецкай віны, але ўстрымаўся ад публікацыі іх да ад'езду Мікаяна, каб не пісаць ягонае візыты «добрае волі». І што гэта дало?

Застаючыся непадпрынімымі аптымістычнімі незалежнасцю ад усіх здарэнняў, Задзінай Штатах два разы прадоўжылі мараторыюм на ѹдзэрніні выправданыні, даючы гэтым самым Крэмлю якраз то, чаго ён жадаў — забарону ѹдзэрніні выправданыні без кантроля.

Навет і цяпер Задзінай Штатах хістаючы, ці скончыць гэты мараторыюм, хоць працяглыя перамовы бяз выніку прынеслі ім толькі школу — і працягнуўшы перамогу для Савецкага Саюзу.

На яшчэсце, праўдай ёсьць тое, што кіраўнікі вольнага свету ставяцца да міжнароднай банды гангстераў з іхнай канспірацыяй, як быццам-бы гэта было старамодным канфліктом паміж

поўны хараштва, багацця колераў, не зраўнанай кампазыцыі, а перадусім беларускія ня толькі з тэматыкі, але і душы.

Але каб адчуць гэта хараштва, треба быць старыя прыказкі, калі гэтыя грамыцы гарматы, дык маўчаць музы. Паўторны наступ бальшавікоў, і Віктар Жаўняровіч гэта хараштва. Тут мастацства ацэнівае паводле яго съмеласці тарнаным панаваннем.

Пасля сканчэння гімназіі апынуўся ў Францыі. Калі толькі рэпатрыяцыйная дзінінасць савецкіх місіяў у Францыі спынілася ѹ агенты бальшавікоў выехали ды па вуліцах Парыжа можна было хадзіць съялямей, Жаўняровіч пачаў разглядца за магчымасцямі прадаўжання гэта, што бедны наш беларускі мастак страціў ахвоту да далейшых імкненняў чагосяні дабицца. Прынагодна займаўся саўлемі выступленнямі на розных акаадэміях і таварыскіх зборках ды маляваў беларускія краявіды, якімі дарыў прафэсараў з тут Беларусі. Сянін ў Пaryскай Музычнай Касэрваторыі пад кіраўніцтвам прафэсара Бэрнарді, але яму не удалося дамагчыся стыпэндыі, і ён прайшоў пакінуць студыю.

Але каб адчуць гэта хараштва, треба быць старыя прыказкі, калі гэтыя грамыцы гарматы, дык маўчаць музы. Паўторны наступ бальшавікоў, і Віктар Жаўняровіч гэта хараштва. Тут мастацства ацэнівае паводле яго съмеласці тарнаным панаваннем.

Пасля сканчэння гімназіі апынуўся ў Францыі. Калі толькі рэпатрыяцыйная дзінінасць савецкіх місіяў у Францыі спынілася ѹ агенты бальшавікоў выехали ды па вуліцах Парыжа можна было хадзіць съялямей, Жаўняровіч пачаў разглядца за магчымасцямі прадаўжання гэта, што бедны наш беларускі мастак страціў ахвоту да далейшых імкненняў чагосяні дабицца. Прынагодна займаўся саўлемі выступленнямі на розных акаадэміях і таварыскіх зборках ды маляваў беларускія краявіды, якімі дарыў прафэсараў з тут Беларусі. Сянін ў Пaryскай Музычнай Касэрваторыі пад кіраўніцтвам прафэсара Бэрнарді, але яму не удалося дамагчыся стыпэндыі, і ён прайшоў пакінуць студыю.

Пасля сканчэння гімназіі апынуўся ў Францыі. Калі толькі рэпатрыяцыйная дзінінасць савецкіх місіяў у Францыі спынілася

Пагоня

У часапісе «Беларуская Царква» за весты-кастрычнік ёсьць зъмешчаны артыкул Сп. Пануцэвіча на тэму «Пагоня і крыж Пагоня». Пытаныне закранутае Сп. Пануцэвічам зъўлянецца актуальным таму, паколькі мы ходаемся за дзяржаўную незалежнасць, дык павіны ведаць паходжанье і значанье нашага гербу. Аднак, адным узмахам пяра нельга развязаць гардыскага вузла, ўзорам Але-кеандра Македонскага, як гэта зрабіў Сп. Пануцэвіч. Падругое, неспаважна ўсіх папярэднікаў, хто займаўся гэтым пытанынем, называючы «н'евукамі» за тое толькі, што яны ня мелі таго палёту фантазіі, які мae Сп. Пануцэвіч. Калі мы сваіх папярэднікаў будзем хрысьціць і в укамі, дык якая гарантыв, што гастунікі нашы не назавуць нас галюцинарамі? Нельга забывацца, што ў гісторычных студыях тэрмін «съёма» ня існуе. Кажды чалавек можа памыляцца, а гісторыкі ня ёсьць боства, а чалавек зъ людзкімі слабасцямі, развязае ѹ інтэрпрэтую ўсякую падзею паводле сваіх пераканаńніяў. Дзела таго аб'ектуўнага гісторыка ня было і ня будзе, бо гэткі-ж закон прыроды ѹ Бога, каб да ідэяльству мы імкнуліся, але ідэяльныі ня сталіся.

Мой пагляд, што раней чымсьці пры-супіць да досьледаў, мы павіны вы-рашыць, ці крыж на шчыце ў Пагоні ёсьць Крыжам ге́ральдичным і не? Пытаныне гэтае важнае таму, бо ад развязаныя яго залежыць будзець нашыя досьледы. Калі, пасля ўсебаковага а́бмеркаваныя, прыйдзем да высновы, што Крыж на шчыце ёсьць ге́ральдичнымі крыжам, дык тады адпадуць студы адносна яго паходжання. Нашыя студы амбінююцца вылучна коньнікам і сым-блямі, які ён мае що трэба разумець пад імі. Затое, калі мы задэцыдуем, што крыж на шчыце ня ёсьць ге́ральдичнымі крыжам, а сымбалем самастойнім, тады трэба весьці досьледы ў двух кірунках. Досьледы ў справе крыжа ѹ досьледы ў справе коньніка.

Ня трэба гарачыцца ѹ зражасца, калі пры развязаныне пытаныня крыжа вы-ляцца два пагляды, калі адны будуть бачыць крыж на шчыце, як сымбал са-мастойні, а другія трymацца будуць пагляду, што гэта ёсьць ге́ральдичны крыж. Навука ня церпіц стандарту, а развязацца ѹ узбагачаюцца калі дас-ледавальнікі спрачаюцца, бо толькі ў дыскусіях нараджаюцца зерне праўды, той праўды да якой гісторыкі так імкнуцца. Я сумілюваюся, каб навет тая гру-па, якага прызнае крыж як сымбал са-мастойні, захавала сваю цэласць. Яна раней ці пазней падзеліца на дэ́зе группы з канцепцыямі, а што ёсьць больш старадаўнім: крыж ні коньнік? А што-ж гаварыць, калі дыскusія пойдзе далей, калі запраўды зъяўміся студыямі, ана-лизаваныем нашага гербу? Таму, сп. Пануцэвіч, нельга раскідацца мянушкай і абраражася адзін аднаго, хай сабе на першы пагляд і дзіўчынамі пакажыцца яго развязаныне ѹ яго мэтад досьледаў,

Нельга ѹ прыклад браць палітыку і пра-мовы ды рэплікі палітыканаў, бо яны маюць свой мэтад барацьбы з апазыцы-нэрамі і карыстаюцца мовай такай і тэрмінамі такімі, якія вызлімінаваны ѿ гісторычных наувоковых працаў.

Даследваючы пытаныне крыжа, мы паразельна павядзём досьледы што да развязыцца хрысьціянства на нашых кропіцкіх землях, а такім чынам і дось-леды аў нашай Праваслаўнай Царкве. Я ветліва прашу вучыцца, што зрабіо заўгаву тым, што пісаў або будзе пісаць на тэму «Гісторыя Беларускага Праваслаўнага Царквы». Раней чымсьці сесцыі з пісаныне, неабходна прастудыўваць пытаныне, а дзе былі ѹ калі арганіза-ваныя япіскапсты на Русі ды чаму? Што за факты дзеўлі пры засноўванні япіскапіі і хто дамагаўся ѹстанаўленыя япіскапскіх катэдраў ды для якой мэты?

Калі гэтае пытаныне належна будзе пра-студыўванае, дык яно шмат дапаможа-гледзець на япіскапа Мінус як на стаў-леніка Кіева, а чаму, дык патрэбныя тыму глыбейшыя студы, а не павярхой-

на было і ня будзе, бо гэткі-ж закон

природы ѹ Бога, каб да ідэяльству мы

імкнуліся, але ідэяльныі ня сталіся.

Што да коньніка, дык дазвольце мне пахваліца палётам фантазіі ѹ загуляць у Саламонаў і Аляксандра.

Перакоўца Вас ня буду, але я бачу ѹ коньніку ня нейкіх бажкоў Коняў або Донаў, але вобраз нашага кропіцкага князя. Ён, Чарадзей, што на сваім кані «дорісаше до кур Тмутуракан», гэта той, хто людзкімі сэрцамі і пачуцьцямі мог авалодаць так, што ўчарашнія ворагі нясуть на руках і «прославіша срэдэ двора княжа». Гэта ён, што раз мячом «вторыя врату Новуграду» і разшибі «славу Ярославу», а другі раз капіём «дотчеся злата стола кіевскага». Хто-ж другі быў на зямлі, што «велькому хросові путь пресыкае»? Рвецца, імкніца ѹ цяжкія грыміці кропіцкай пагоні ўзданяючы палкі Русі, што пасягнулі на «жыці Веславія». Хныкае кіеўскі лета-пісец на Пячэрскай «обітлі» і з пенай на вуснах выстаўляе палітычны паштаркт кропіцкаму князю, што ён «немілостів

есть на кровопролітіе». А Баян, ударавычы рукоў па гусылях і ўзводзіты вочы на неба, прып'еўкі Усяславу складае: «Ні хітру, ні горазду, ні пітцю горазду, суда Божія не мінут!». И вось гэтае «ве-щча душа в друзе тэле» не пісомыты эствамэнт сваім сынком пакідае, але за-павет выразаны або выкананы з сваім вобразам — гэрбам. Запавет не зъядца з кані, а ў імпэтным багу, які ён ляцей так і яны павіны імцацца ѹ пагоню хутчай за сонечных праменінамі за гургаль-нім.

Аднак пад ударамі Русі не змаглі спра-вадзіца ўнукі Усяслава, ім прыйшлося на хвіліну пайсьці ѹ наднёманскія пушчы ды не па гэта, каб меч на лемеш замя-ніць, але каб адзіпавіцца ад дубтадо-вай барацьбы з Русью вынірнуць ізноў і клікнучы пад сцягу кропіцкага князя асілкаў ды пусціцца ѹ пагоню за тымі, што «жыць Веславія» рабавалі. Зазва-нілі званы Святой Зофіі Поляцкай, за-гурдзелі ѹ вечавай званы алавічыцца яго

адроджаныне традыцыі Чарадзея — преч-

цю, дзе съпявальны часткай кіраваў конва «Партызансскую быль», «На ку-кампазытар Сакалоўскі, а танцевальнай курузным полі», «На будоўлях у нас»

дзяржаўнага Народнага Хору. Цікава што із спіненьем працы даваеннага Дзяржаўнага Аансамблю Песьні ѹ Танцу БССР у 1941 годзе, аж да 1952 году, у БССР ня былі дзесяці год, у БССР ня былі дзяржаўнага належнай высокай ступе-ні прадстаўлены беларускага народнага песьні ѹ танцу, што відаць у складзе но-вога хору, дзе былі і вакальна, і тан-цевальная групы больш-менш аўтаном-ны ѿ выкананы.

Што-ж зрабіў за восем год дзеянасці новы Дзяржаўны Аансамбл Хор БССР? Праўда, юбілей яшчэ за надта сціплы паводле колькасці часу, навет і ѹ юбі-лі, аднак і з гэты час можна належ-на віявіцца творчай адзінцы. Газеты

зывчайна хваляць, але мы добра ведаем савецкія поспехі й дасынчаны. У за-праўднасці тут перад намі вельмі ціка-вым факты. Перш за ўсё сама ўстано-ва, далей кірунак ейнае дзеянасці.

У даваенным ансамблі Песьні ѹ Тан-

Два юбілеі

конва «Партызансскую быль», «На ку-кампазытар Сакалоўскі, а танцевальнай курузным полі», «На будоўлях у нас»

дзяржаўны нац'ск і штурханыне ансамблю да сучаснасці, у вяснове, усё-такі, Хору газеты скардзіца, што беларус-кія кампазытары амаль нічога ня пі-шуць для гэтай адзінкі. Але навет ка-лі-б і пісалі, дык не змаглі-б перамагчы

таго прапагандова-інтэрнцыянальнага, а праўдадзіўнага русыфікатарскага харак-тару, які ляжыць на выкананы дзея-насці.

Адна з песьні ѿ найлепш за ўсё вы-ражажа дух і кірунак ягоны. Называецца яна «Ваня, грай», а напісаны, нажаль, беларускім аўтарам Семянякам. Гэты «Ваня, грай!» можа іскрыва служыць сымбалічнай і сымпатаматычнай азна-кай, куды беларускія артысты ѹ мас-такі ѿ БССР змушаны ѿйсці.

Тут у нас на эміграцыі трапляючы

грамадафонія кружэлі зь беларускімі

песьнямі ѿ выкананы Дзяржаўнага Народнага Хору БССР. Іх вельмі карысна

праплахуць. Адразу на вас ідзе моцны

пахору імя Пятніцкага, ведамага ѿ

СССР. Падабенства іншы раз такое, што

калі-б не прачытаў у анатациі, што гэ-та хор беларускі, дык адразу-ж сказаў-бы: ён, гэты самы хор Пятніцкага!

З аўтактыўнага гледзішча ѹ юбілі

выйша-ти значна падмочаны ѹ брыдкі.

Бо ў хваліца ня было чым.

Не зацеміў я тутака, што мастацкім краініком юбіляра зъўляеца народны артыст БССР Г. Цітовіч. Не заце-міумленна, бо сваю галоўную ўвагу ѿ гэтым артыкуле аддаю яму, Цітовічу, які нядаўна таксама съвіткаў, і даво-лі ўчыста, сваю 50-цёхгадовы юбілей.

Яна, 50 гадоў, гэта яя 8. дык над

гэтым трэба больш спыніцца, тым болей,

што прабег дзеянасці Цітовіча мае, на

мою думку, вялікую цікавасць на-агул, важную дзеля зразуменя дзея-насці мастака ѿ савецкіх умовах.

Мы можам пазнаміцца ѹ дзеянасці

Цітовіча, ейнай кірункам і харак-тарам, калі ён, яшчэ будучы студэнтам, змайміся даследаваннямі белару-скага песеннага фальклёру для мнаго-танных прафэсара этнографіі Віленскага ўніверситету К. Машынска-га п. і. «Народная культура Славія». Адай ідуць такія съвіткаў, і да-лайцца пад амэрыканскімі сцягамі. З гэ-такім-жэ масавым энтузіязмам і гэта-ж горача сустэрэлі презыдэнта Задзіночных Штатаў у Карзі, на Фармозе, Акі-наве, на Індый, Пакістане і ў Ласінскай Амэрыцы. Горача і з захапленнем сустэрэлі віцэпрезыдэнта Ніксана ѿ Поль-шчы.

І тут трэба падчыркнучы, што ѿ съві-ле гэтых праўдзівых фактаў, Задзіночны Штаты не правялі нікакі эфекту-ной праўлагадзіўнай акцыі з тым, каб

усебакова паказаць рэшце съвету вялі-зарнай сымболікі таго, які прымалі прыгаданыя народы презыдэнта Задзі-ночных Штатаў.

З другога боку — студэнцікі закалоты ѿ Японіі, якія прымусілі адклікаць падарожжа туды прызыдэнта ЗША, і ак-цыя супраць віцэ-презыдэнта Ніксана ѿ Ласінскай Амэрыцы — гэтыя, арганіза-ваныя камуністімі, інцыдэнты былі з поспехам выкарыстаны чырвонай пра-гандай, якія мае за мэту пераканаць іншуральныя краіны ѿ тым, што Амэ-рыка — гэта ненаважаная, на парозе за-нипаду краіна.

Міхась Белямук (Заканчэнне будзе)

Волі, думак, шчасльца, съмеху
Дайце мене! Хоць пакажыце!..

Але не... Мне на пацеху —

Вока страшнага нябільца.

Я-б узяў матыку ѿ руки,

Карчаваў-бы, чысьціў поле,

Але — там... Я тут бязрукі,

Я бясыльны... Я бяз волі.

Сэрца плача, і я плачу;

Плачу з сэрцам галасліва.

Дзе ты, дзе ты, краю родны?

Край далёкі, маці-Ніва?

«Зараз надыайдуць завеі з марозамі, Ветры зь сънгатамі і зноў наляяць».

Толькі высокія хвоі іглістыя
Вечна зялёныя свой кажуць убор;

Днямі зімовыми, цёмна-імлістыя,

Будуць

Два юбілеі

(Заканчэныне з 6-ай бач.)

на савецкай тэрыторыі. Тады наўнае захапленне «вызваленнем» і «задзіночаньнем» было моцным, дык і нічога дзіўнага, што Цітовіч прыняў актыўны ўдзел у саветскай культуры. Захоўніяй Беларусі. Ён заранаваў у вёсцы Вялікае Падлессе самадзеіны народны хор, з якім выступіў з новае песьню, ужо на савецкую сучасную тэматыку: «Нам прыслала Масква падкропленыне». Астаеца незразумелым, як знаток беларускага песеннага фальклёру мог ня толькі дапусціць, але й актыўны прыймаць удзел у стварэнні (пэўне-ж, і музыка «народная» была кампаноўкай самога Цітовіча) такой яўнай хвалышыўкі, голай агіткі, разычнай толькі на прапагандовы эфект:

Нам прыслала Масква падкропленіе, Усім фронтам пайшлі ў наступленіе...

Ужо два гэтыя радкі выяўляюць усю сутнасць гэтак званай народнай (у запрадннасці псыўданароднай) вуснай творчасці, засмечанай яўнім русыцымі. Такая-ж была й музыка песьні.

Аднак савецкаму ўраду песьня прыйшлася па густу, і яе расхваліла навет цэнтральная бальшавіцкая «Правда». Хор вёскі Вялікае Падлессе, а зь ім і ягоны кіраўнік Цітовіч уступіў на шлях савецкай кар'еры, пабывалі ў Маскве, у цэльм радзе саюзных рэспублік, сталіся ведамыі далёка за межамі Беларусі.

Гэта й быў звартны пункт у дзеянісці Цітовіча. Мы, праўда, на думаем, каб ён закінуў працу па збораныні беларускага фальклёру з клясычнай спадчынай ці па даследванні асаблівасцяў ягонай нацыянальнай пабудовы. Але гэта дзеянісць адыйшла за кулісы, а на першыя плян у вяснову клалася праца на карысць савецкай палітыкі і прапаганды і русыфікацыі. Кінёжка «Мастацтва Беларусі», выдадзеная перад 1955 годам, інфармуючы аб дзеянісці Цітовіча, прости кажа: «Пяршынство належыць Цітовічу ў досыльдах і навуковых раскрыціях ўзаемных сувязяў беларускага фальклёру з рускім і украінскім». Ня думаем, што досьледы агульной расейскай культуры, куды ўпіхалася гвалтам і беларуская з украінскай, супольных агульных кар'ерных і традыцыйных могуць разычнаваць на назну навуковых.

Цітовіч пайшоў і яшчэ далей, ён стаўся «глашатаем» савецкага фальклёру, што, як ён сам кажа, «разывіваўся пад дабратворным упрыгівам рускай народнай творчасці». Цітовіч штампавану, чужую Беларусь частушку, гэбрыйную песьню-бардочак уздымае на п'едэстал, узводзіць у шэдэўры народнай творчасці. Ен не задумваецца прапанаваць ствараць новыя савецкія слова для клясычнай беларускай песьні, падводзячы такія сурагатныя нізкапробныя прыёмы пад творчасць, пад наўковую працу.

Больш гэлага! У сваім артыкуле «Песьні щасціць», дзе ён сыпе слова хвалі савецкім песьнім-дрындышкам і частушкам, Цітовіч становіца на шлях дэскрыдытаванай клясычнай народнай песьні, зводзячы яе перад новай хвалышыўкай на ніzkую прымітыўную ганебную ступень. Цітовіч тут разбівае ўсё тое, чаму ён калісьці пакланяўся.

За ўесь гэты ўзбек над беларускімі народнымі скарбамі Цітовіча добра ўзнагародзіла савецкая ўлада. Пасля вайны, за якіх-небудзь дзесятак год, яна ўзыяла Цітовіча на варшыні беларускага савецкага Алімпу, ён мае некалькі ордонаў, высокіх годнасцяў і ўзнагародаў. І вось ціпер сівятуеца 50-цігадовы юбілей актыўнага савецкага прапагандыстага.

Мы, аднак, будзем аб'ектыўнымі. Нам, зразумела, няма чаго захапляцца апошнім дзеянісцій Цітовіча, яна на наўшы, яна антынародная. Але мы на хо-

Слуцкая гадавіна ў вольным съвеце

У ПАРЫЖЫ

У нядзелью, 20-га лістапада г. г., зь ініцыятывы Галоўнае Управы А. Б. Р. Ф., у Парыжы адбылося ўрачыстасце сівятаўкаваныне 40-х угодкаў Слуцкага паўстання.

На 11-ую гадзіну раніцы сабры А. Б. Р. Ф. ды госьці-беларусы з ваколіца Парыжа зехаліся ў беларускай капліцы Св. Людовіка, каб разам памяціца за душу палеглых змагароў за вызваленіе нашае Бацькаўшчыны. Пасля кароткае абедні, над імправізованай магілкай, упрыгожанай кветкамі, крыжамі ды бел-чырвона-белай стужкай з надпісам: «За тых, хто загінуў, каб жыла Бацькаўшчына». Айц А. Маскалевіч адслужыў паніхіду ды ў шчырых, хвалюючых словамах свайго казання да прысунутых наkrэсліў вялікае ролігійнае ѹ нацыянальнае значэнне змагарнага шляху Беларусу, а чын палеглых удељнікаў Слуцкага паўстання узвіні на вышыню яскравага прыкладу самаахвярнасці, які натхнен сінім Незалежнасцю.

А 15-ай гадзіне, у памешканні С. Ф. Т. С., Старшыны Галоўнае Управы А. Б. Р. Ф. сябра М. Наумовіч адчыніў урачыстасце паседжаньне. Усе прысутныя адпяялі беларускі нацыянальны гімн ды ўшанавалі памяць палеглых змагароў за Незалежнасць нашае Бацькаўшчыны хвілінай маўчання. Сябра В. Міцкевіч адчытаў зъмястоўны реферат на тэму: «40-ы ўгодкі Слуцкага Паўстання. Адбылося яно ў нядзельлю 27-га лістапада.

Аўген Кавалеўскі
У ТАРОНЬЦЕ

Як і мінулымі гадамі, беларускія арганізацыі Таронта сёлета наладзілі спольнае сівятаўканыне 40-ой гадавіны Слуцкага Паўстання. Адбылося яно ў нядзельлю 27-га лістапада.

Перакліку загінуўшых чытаў сп. Я. Пітушка. Пасля таго адсыпвалі «Сын пад курганам гэроў» і ўшанавалі памяць Змагароў хвілінай цішыні. Асноўны цікавы даклад меў д-р Жук. Дакламавалі: сп-ні д-р Раіса Жук — Купалаў «Суды», Паўлюк Пашкевіч — Гаруноў «Ты мой брат» і Пітушка сын — Купалаў «Забраным». Два прыгаданыя хлапцы дакламавалі добра. Трэба іншым дзеткам браца зь іх прыклад. Наканец адсыпвалі нацыянальны гімн, а пры выходзе ўзделнікі сікніліся, колькі ў каго кішэні пазволіла, на калады падарак для беларускіх інвалідаў-ветэранаў у Німеччыне. Сабралі калі 20 дал. І за гэта ўсім дзякую.

Адно шкода. На акадэміі малавата было людзей. Праўда, ўзор-ж былі запусты, але гэта надта непаважная прычына, каб пасъля, замест ушанаваць паследаў, як на тэрыторыі паняволенай мяць Гэрою, хварэць живатамі.

У туго самую нядзелью ў беларускіх царквях былі адслужаны адмысловыя съвецкіх Гэроў.

М. К-р

У СУДБУРЫ (КАНАДА)

Дня 28 лістапада сёлета ўсе Беларусы гораду Судбуры зышліся ў Украінскай Праваслаўнай Царкве, дзе была адслужжана вячэрня й паніхіда па Гэроях, якія злажылі сваё жыццё за вызваленіе й дзяржаўную незалежнасць Бацькаўшчыны. Присутныя Беларусы й Украінцы шчыра із съязамі ў вачох малілі за загінуўшых Гэроў і за памяць наўшыцаў вызвольныя справы беларускага народу. Настаяцьца мясцовыя украінскія царквы а. Тарас, які служыў паніхіду, паслья Божае Службы сказаў упрыгожаўся казаныне, у якім падчыркнуў глыбокі патрывацьці і георгійская чыньня адражэніе.

А гадзіне 8-ай вечарам у прыватным памешканні аднаго із саброў мясцовага аддзела Згуртавання Беларусу Канады, паслья ўшанавання памяці загінуўшых Гэроў і праслушання прынадлігнага дакладу старшыні Аддзела, спольна спажылі пабагаслаўлену а. Тарасом вячэрну, якую прыгатавалі нашыя пакажаныя спадарыны. Гутаркі на розныя беларускія тэмы працягваліся да познае ночы.

Наступны дзень, 27-га лістапада быў прысьвечаны ўшанаванню памяці наўшыцаў дарэдна саброў, с. пам. Адама Кахаўца, Тодара Шульгі й Ф. Баслыка, якія перадчасна аddyшли на вечны спачынак. Паслья Божае Службы амаль цалкам беларускія калёні ў Судбуры й некаторая колькасць нашых сымпатыкаў з іншых нацыянальнасцяў падехалі на магілнік, дзе былі зложаныя вянкі і адпраўлены малебен на кожнай маўціцы памерлых.

К. д.

пасёрбашы з кускамі цукрам, яна ўвішыста накінула падношаную фуфайку, дзе ўзяла ў кішэню блакнот перадаваць-гаганаўкі. Калі адчыніла дззвернік, спасыцерада, што дзень завязаўся пагоднік. Зусім хат шасцілізія калгаснікі, нахтнёвыя яшчэ прадуктынтарчай прамовай таварыша Хрушчова па поводу візыты ў Маскве прадстайніку Дзмітраўчынай Карскай Рэспублікі, выскаківалі з дзвярэй быццам тое каменне з дзіцячых рагатак.

Зьевеннявая гаганаўка Хвядося Перадавацьціна кінулася на поле крокам усё саюзнага спартсмена СССР, алімпійскага чэмпіёна, слáнага багуна таварыша Перагонава. Там чакала нявыбраныя яшчэ бульба, а тут ужо надыходзілі прымараўкі. Датэрмінова выбраць здаць дзяржаве бульбу! — гучэла апошняя інструкцыя роднай партыі.

Толькі мінаючы калгасныя хлявы Пірадавіціна звольнілі кроку. За драчнай агарожай сакатала куры, што не сілілі ўжо на 120% нормы яек, паседзству жывякалі гусі, што сёлеты забвязаліся здаць і пераціць ўсё пер'е кіпелі. Паслья дойгіх «прэйзі» па дакладу агітпроф таварыша Цюлькіна, аднагалосна прынялі пратест, паслаўшы яго разам з прывітанінай таварышу Хрушчову ў Маскву. Паслья агітпроф таварыша Цюлькін абвесьціў, што ад новага года амэрыканскі далаў будзе каштаваць толькі дзевяноста рускіх капеек. Агітпроф пасынкі, што Савецкі Саюз ужо пераганіў Амэрыку па прадукцыі і ўсюдзе з вадой і ўвіхалася засылаць пасыцељы.

У памяці стаяў яшчэ позны ўчарацішы калгасны мітынг. Быў ён надта людны. Пратэставалі супраць умішаныя Касалупіў, ўнутраныя справы Калямбуры. Дойгі кіпела народнае абурэнне. Паслья дойгіх «прэйзі» па дакладу агітпроф таварыша Цюлькіна, аднагалосна прынялі пратест, паслаўшы яго разам з прывітанінай таварышу Хрушчову.

Хвядося Перадавацьціна лічылася лепшай гаганаўкай на толькі ў калаге, але і ваколіцы, не скажонымі шляхамі наусцярач партыйным дыркытывамі і съязвіцілі. Радзімісткі выліліся з-за зубатага лесу, чырвонае сонца. — Якое шчасце! — прадаваць для роднай і любімай партыі й для народу! Выкачаем і перавыканем, дагонім і перагонім, у срок дзяржаве ззадзём і сабе даволі будзе. Абы айчына наша свабодная, красаваўся над столікам на сцяне.

Вада ўжо кіпела. Засыпаўшы чаю ў

УВАГА! БЕЛАРУСЫ МОНТРЭАЛЮ І ВАКОЛІЦЫ!

Монтреальскі Аддзел Згуртавання Беларусу ў Канадзе

ладзіць

дня 7 студзеня 1961 г. (на першы дзень праваслаўных Каляд) у залі Р'яльто (5711 Park str. Монтреаль)

КАЛЯДНІ ВЕЧАР

У праграме: Ялінка для дзяцей, дэкламаці.

Пач. 6.30 папаўдні.

СКОКІ

Пачатак 8.30 папаўдні.

На залі буфэт.

Усіх Суродзічаў і Прыяцеляў ветліва

запрашаем.

Уступ: 1.15 дал.

Управа ЗБК

Аддзел Монтреаль

УВАГА! ПАДПІШЧЫКІ «БАЦЬКАЎШЧЫНЫ» У КАНАДЗЕ

Прашу тых, што жывуць па-за Таронтом паведаміць мне, што хоча атрымаць апошнім часам выданыя кнігі «Вінок» Багдановіча й «Дабрасельцы» Кулакоўскага, ды й раней выданыя. Сыпіс і цэны кнігак будуть перасланыя на жаданье.

Усіх падпішчыкаў, залыгачаючых з апітам, прыглашам.

Пасля: 5.00

К. Акула

57 Riverdale Ave.

Toronto 6, Ont. Canada

Фэльетон

Пачатак сопрэалістычнай навэлі...

</